

ANGAJAMENTELE SERVICIULUI DE INFORMAȚII ȘI SECURITATE AL REPUBLICII MOLDOVA ÎN PREVENIREA ȘI CONTRACARAREA TERORISMULUI*

BENCHECI Marcel,

cercetător, Institutul de Cercetări Juridice și Politice, Academia de Științe a Moldovei.

PÎRȚAC Grigore,

conferențiar, Universitatea de Studii Europene din Moldova

BENCHECI Diana,

conferențiar, Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative, USM

Under the national law, the Intelligence and Security Service (SIS) of the Republic of Moldova has one of the most important place in the system of state security. The law on Combating Terrorism designates SIS as a national authority to combat terrorism. Its text shapes contact institution with security structures of the European Community with which it established relationships. Talks were also held with representatives of the management Security Directorate of the European Commission and the Security Office of the General Secretariat of the EU Council.

Policy makers operating to fight terrorism are geared towards constantly identifying, monitoring and evaluating risks and trends, as well as terrorist threats to the national security of the Republic of Moldova, protecting national territory, citizens and foreigners who visit our country, preventing the involvement of Moldovan citizens and foreign residents in activities related to international terrorism, prohibiting the creation and functioning of the bases for training and rehabilitation of terrorists, participating in international efforts to prevent and counter terrorism. In combating international terrorism, Moldova has a priority to ensure close cooperation with similar bodies in other countries and, in particular, organizing collaboration and information exchange with Europol, Interpol and other relevant institutions responsible for the preventing and neutralizing actions committed by international terrorist organizations that could penetrate into the territory of Moldova.

Keywords: Information and Security Service of the Republic of Moldova, state security, Antiterrorist Center, national security, fight against terrorism.

Republica Moldova, prin intermediul organelor securității, este angajat ferm în efortul internațional de prevenire și combatere a terorismului, instituționalizând și dezvoltând această activitate prin crearea pârgھیilor legislative și operaționale necesare desfășurării în condiții optime a acțiunilor de profil. Organele de securitate ale

---

*This research was supported by a Marie Curie International Research Staff Exchange Scheme Fellowship within the 7th European Community Framework Programme "Possibilities and limits, challenges and obstacles of transferring CEE EU pre-accession best practices and experience to Moldova's and Georgia's pre-accession process". Project Website: <http://eupreacc.wordpress.com/>

Republicii Moldova sunt structuri specializate ale puterii executive, menite să asigure, în limita competenței lor, securitatea statului. Aceste instituții au menirea nu doar să apere independența și integritatea teritorială a țării, să asigure paza frontierei de stat, apărarea regimului constituțional, a drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei de atentate ilegale, ci și să asigure un sistem de măsuri de protecție a secretului de stat.

Conform prevederilor legislației naționale, Serviciul de Informații și Securitate (SIS) al Republicii Moldova ocupă unul din cele mai importante locuri în sistemul organelor de securitate ale statului. În Republica Moldova sistemul instituțional de contracarare a terorismului este unul mult mai complex decât sistemul organelor securității statului și este definit în articolul 6 al Legii cu privire la combaterea terorismului nr.539-XV din 12 octombrie 2001 [1].

Legea cu privire la combaterea terorismului desemnează Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova în calitate de autoritate națională în domeniul combaterii terorismului. În activitatea sa pe această filieră se conturează contactele instituției cu structurile de securitate ale Comunității Europene, la etapa actuală fiind stabilite relații și purtate discuții preliminare cu reprezentanții conducerii Directoratului de Securitate al Comisiei Europene și ai Oficiului de Securitate al Secretariatului General al Consiliului Uniunii Europene.

Serviciul de Informații și Securitate a găzduit două evenimente internaționale de rezonanță pentru serviciile speciale de informații din spațiul european: reuniunea șefilor Serviciilor de Informații Externe ale țărilor riverane Bazinului Mării Negre și Conferința serviciilor speciale din Europa de Sud-Est (SEEIC), ambele desfășurate la Chișinău. În vederea stabilirii și intensificării contactelor cu organele de securitate europene, SIS are suportul deplin din partea partenerilor din România, în special al Serviciului Român de Informații și Serviciului de Informații Externe. Astfel, SIS nu-și poate soluționa sarcinile de competență fără o interacțiune eficientă în domeniu cu serviciile speciale din România și Ucraina – țări cu care Republica Moldova are frontiere comune.

Organul abilitat cu coordonarea tehnică a măsurilor de prevenire și combatere a terorismului desfășurate de autoritățile publice competente este Centrul Antiterorist din cadrul Serviciului de Informații și Securitate [2]. Cele mai importante obiective ale Centrului Antiterorist sunt: analizarea stării, dinamicii și tendințelor extinderii terorismului, a manifestărilor de extremism; acumularea datelor despre organizațiile teroriste internaționale și despre factorii de risc la adresa securității statului; realizarea pronosticului de evoluare a situației operative în domeniul prevenirii și combaterii terorismului la nivel național și internațional; generalizarea practicilor naționale și internaționale de prevenire și combatere a terorismului; înaintarea propunerilor de utilizare a acestora în activitatea autorităților publice competente. Trimestrial, colaboratorii Centrului Antiterorist, în baza materialelor acumulate și informațiilor parvenite din partea serviciilor speciale partenere, editează Buletine

informative care includ materiale cu referință la organizațiile internaționale teroriste, extremiste și paramilitare, incluse selectiv reieșind din eventualul impact asupra securității naționale a Republicii Moldova.

Publicația cuprinde descrierea succintă a grupărilor teroriste internaționale, structura și liderii acestora, canalele de finanțare, informații privind pregătirea și realizarea atacurilor teroriste, adresele e-mail etc. În Buletinele informative sunt incluse listele cu referire la grupările teroriste internaționale. Aceste liste sunt elaborate de Organizația Națiunilor Unite (poartă un caracter obligatoriu pentru autoritățile Republicii Moldova), Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii (FTO) și Uniunea Europeană. Buletinele informative sunt destinate colaboratorilor organelor de securitate și serviciilor speciale, autorităților naționale abilitate cu prevenirea și combaterea terorismului, cadrelor didactice și cursanților instituțiilor specializate de învățământ superior, persoanelor ce urmează cursurile la instituțiile specializate de învățământ superior, reprezentanților societății civile preocupați de contracararea terorismului și a altor manifestări ale extremismului.

În mod sistemic Centrul Antiterorist își consolidează eforturile spre dezvoltarea unui sistem național menit să preîntâmpine posibilele atacuri cu tentă teroristă, accentul fiind plasat pe acțiunile de profilaxie, perfecționarea mecanismelor de intervenire antiteroristă și ajustarea legislației naționale la normele internaționale și europene. În anul 2008 a fost lansată pagina oficială a Centrului www.antiteror.sis.md, unde în regim real este reflectată activitatea cotidiană a subunității, colaborarea internațională cu structurile și organizațiile străine de profil, informații depline privind baza legislativă și politica națională în domeniul contracarării terorismului etc. În cei 5 ani de la înființare, CAT a reușit să stabilească relații de cooperare cu serviciile speciale ale Bielorusiei, Federației Ruse, Franței, României, SUA, Ucrainei etc., cu organizațiile internaționale de profil: Centrul Antiterorist al CSI, SECI GUAM, OSCE, UNDP (ONU), NATO, CODEXTER.

Modalitățile de asigurare a securității statului prevăd elaborarea și realizarea unui Plan de acțiuni privind instruirea profesională a colaboratorilor subdiviziunilor specializate în combaterea terorismului ale organelor competente, desfășurarea exercițiilor antiteror operative-tactice și de comandă, departamentale și interdepartamentale, cu participarea observatorilor din Europol și a organelor specializate în combaterea terorismului din statele Uniunii Europene. Centrul Antiterorist acordă asistență la pregătirea și desfășurarea aplicațiilor speciale de comandă și operative-tactice organizate la nivel local, național, regional și internațional. Anual sunt desfășurate exerciții antiteroriste naționale, cum ar fi „Forțele Unite -2007”, „Forțele Unite - 2008”, „Forțele Speciale - 2010”, „Meteor 2012” și „ENA 2013”, scopurile de bază constituind testarea sistemului de reacționare în situații de criză, sporirea interoperabilității autorităților publice împuternicite cu prevenirea și combaterea terorismului, verificarea mecanismelor de interacțiune între toate organele funcționale de asigurare a securității statului. Spre exemplu, în vara anului 2014 pe

parcursul lunii iunie Centrul Antiterorist al Serviciului de Informații și Securitate a organizat instruirea antiteroristă pentru unitățile speciale de intervenție ale organelor de forță din Republica Moldova, militarii exersând practici și tehnici moderne în vederea menținerii capacităților operaționale. Specialiști în domeniul „antitero”, întruniți în cadrul instruirii, au distins crearea de către Centrul Antiterorist al SIS a condițiilor prielnice de manifestare a unor interacțiuni avansate.

Subdiviziunile specializate ale SIS - Centrul Antiterorist și Institutul Național de Informații și Securitate „Bogdan Înțeleptul Moldovei” (INIS) – desfășoară în ultimul timp instruirea antiteroristă pentru însoțitorii de bord ai Întreprinderii de Stat Compania Aeriană „Air Moldova”, pentru însoțitorii de vagoane ai Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova”. Instruirea face parte din complexul de măsuri orientate spre consolidarea sistemului național de prevenire și combatere a manifestărilor teroriste, în speță - în sistemul național de transport. Audienții cursurilor sunt informați despre tendințele și evoluția fenomenului terorism, tacticile utilizate de grupările teroriste la obiectivele strategice ale sistemului de transport (aerian), măsurile legislative, organizatorice și practice desfășurate la nivel național și internațional pe palierul de prevenire și combatere a terorismului, fiind familiarizați și cu regulile/recomandările de urmat pe aeroport și la bordul aeronavei în situații de criză teroristă etc. Prin intermediul unor astfel de măsuri SIS urmărește drept obiectiv promovarea valorilor antiteroriste în societate, precum și eficientizarea cooperării cu autoritățile publice și cu societatea civilă în vederea contracarării pericolului terorist.

Datorită cooperării eficiente a subdiviziunilor operative ale Serviciului de Informații și Securitate și ale Ministerului Afacerilor Interne, remarcăm în ultimul timp rezultate reale în direcția prevenirii și depistării la nivel de formare incipientă a intențiilor teroriste. Opiniei publice îi sunt cunoscute operațiunile specializate de profil realizate în comun de ofițerii SIS și ai MAI în vederea identificării și reținerii autorilor apelurilor false cu bombă expuse în adresa Primăriei mun. Chișinău. Un alt caz elocvent în acest sens vizează tentativa săvârșirii unui act terorist în sala de ședințe a Parlamentului Republicii Moldova. Urmare acțiunilor întreprinse în regim de urgență de către subdiviziunile de profil ale SIS, în termen oportun a fost localizat autorul atacului terorist, în consecință fiind intentat dosar penal cu calificativul de tentativă de comitere a actului terorist.

Realizând imperativul combaterii terorismului, Republica Moldova susține pe deplin eforturile conjugate ale comunității internaționale, activitatea Consiliului de Securitate al ONU, a Comitetului Antiterorist și întreprinde toate măsurile necesare pentru a implementa la nivel național rezoluțiile Consiliului de Securitate cu privire la combaterea terorismului.

Măsurile de combatere a terorismului întreprinse de autoritățile abilitate în domeniu se concentrează și pe acțiunile de profilaxie, care în mod primordial au ca obiectiv distinct impunerea restricțiilor intrării pe teritoriul țării a persoanelor suspectate de apartenență la grupările extremist-teroriste sau a simpatizanților acestora.

Se acționează în direcția prevenirii finanțării terorismului internațional, prin crearea unor mecanisme de blocare a operațiunilor financiare, a altor resurse economice provenite de la persoane juridice sau fizice implicate în activități teroriste, precum și perfecționarea interacțiunii dintre autoritățile publice responsabile de contracararea terorismului. În lupta cu terorismul au prioritate mijloacele de acțiune non-militare, de prevenire a manifestărilor teroriste și extremiste în țară. Cu toate acestea, punctul forte al oricărei concepții antiteroriste îl constituie capacitatea forțelor cu destinație specială de a îndeplini prompt și eficient misiunile ce le revin în stoparea activităților cu caracter terorist. Detașamentul cu destinație specială ALFA al SIS este subunitatea specială care are drept scop lupta împotriva acțiunilor teroriste, extremiste și de altă natură ce prezintă pericol pentru securitatea publică, precum organizarea și desfășurarea de operațiuni speciale legate de realizarea angajamentelor asumate de Republica Moldova în domeniul combaterii criminalității.

În scopul perfecționării continue a pregătirii profesionale, conducerea SIS, reprezentanții Centrului Antiterorist și ai Detașamentului ALFA participă anual la exerciții și aplicații antiteroriste desfășurate atât pe teritoriul țării noastre, cât și peste hotarele ei. Sunt semnificative, în acest sens, exercițiile comune din 2010 desfășurate de colaboratorii Detașamentului cu Destinație Specială ALFA al SIS și ai Batalionului cu Destinație Specială FULGER al Ministerului Apărării. Aceste acțiuni se înscriu în Planul Individual de Acțiuni Republica Moldova – NATO (IPAP), la capitolul reformarea sectorului militar de securitate și modernizare a mecanismului de cooperare între instituțiile de forță, ca parte componentă a realizării politicii de integrare europeană. În același context sunt de menționat exercițiile tactice comune ale DDS ALFA cu subdiviziunile antiteroriste din țară BPDS „FULGER” al MAI, DDS „PANTERA” al DIP și SPPS, care se axează pe perfecționarea mecanismelor de interacțiune între subdiviziunile cu destinație specială, orientate spre sporirea gradului de interoperabilitate între unitățile specializate în combaterea terorismului, precum și perfecționarea tacticilor de luptă [3]. Astfel, intensificarea cooperării dintre structurile naționale antiteroriste are drept scop perfecționarea procedeelelor și modalităților de acțiune în cazul unor situații specifice pentru prevenirea, depistarea și stoparea activității teroriste, precum și eliminarea cauzelor și condițiilor de desfășurare a unor astfel de activități. Accentele sunt plasate pe crearea condițiilor reale pentru interacțiunea SIS cu alte organe ale statului în vederea optimizării acțiunilor de prevenire a fenomenelor extremiste și teroriste pe teritoriul Republicii Moldova, precum și pe elaborarea unor forme mai eficiente de lucru ce pot fi aplicate în cazul unor eventuale acțiuni cu tentă separatistă.

Serviciul de Informații și Securitate elaborează politici informaționale antiteroriste de promovare consecventă a rolului societății civile în procesul de asigurare a securității de stat și de combatere a terorismului. Societatea civilă are oportunitatea și responsabilitatea de a participa la promovarea unei politici antiteroriste funcționale, în conformitate cu standardele internaționale. În acest sens a fost elaborat

Ghidul Antiterorist, care prezintă o serie de recomandări practice cu privire la formele și metodele de prevenire și combatere a eventualelor amenințări cu tentă teroristă, incluzând și reguli de comportament în cazul identificării unor obiecte necunoscute, în cazul apelurilor telefonice anonime, sau în cazul unor eventuale atacuri teroriste atât pe teritoriul țării, cât și peste hotare. În cadrul politicilor informaționale antiteroriste, suplimentar se include și *proiectul-pilot* de promovare a culturii de securitate în sistemul de învățământ preuniversitar din țară implementat de Centrul Antiterorist al Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova de comun cu Ministerul Educației [2].

Un mecanism eficient de coordonare pe orizontală a acțiunilor de asigurare a securității statului îl constituie politica de informare permanentă a conducerii de vârf a țării despre situația din țară și din regiune, iar la ședințele săptămânale ale Guvernului se realizează o trecere în revistă a riscurilor și amenințărilor expuse la adresa securității Republicii Moldova.

Armonizarea legislației naționale cu standardele internaționale în domeniul prevenirii și combaterii terorismului reprezintă un obiectiv extrem de important, inclusiv în programele naționale de implementare a Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană și a Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO.

Cadrul legislativ de prevenire și contracarare a terorismului în Republica Moldova îl constituie tratatele internaționale, europene și regionale, acordurile multilaterale și bilaterale, cele mai importante fiind Convenția asupra infracțiunilor și anumite acte săvârșite la bordul aeronavelor, Tokio, 14 septembrie 1963 (Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr.766-XIII din 6 martie 1996); Convenția privind reprimarea capturării ilicite a aeronavelor, Haga, 16 decembrie 1970 (Hotărârea Parlamentului nr.766-XIII din 6 martie 1996); Convenția privind reprimarea actelor ilicite îndreptate contra securității aviației civile, Montreal, 23 septembrie 1971 (Hotărârea Parlamentului nr.766-XIII din 6 martie 1996); Convenția privind prevenirea și pedeapsa pentru crimele săvârșite contra persoanelor care se bucură de protecție internațională, inclusiv contra agenților diplomatici, New York, 14 decembrie 1973 (Hotărârea Parlamentului nr.1255-XIII din 16 iulie 1997); Convenția europeană privind reprimarea terorismului, Strasbourg, 27 ianuarie 1977 (Hotărârea Parlamentului nr.456-XIV din 18 iunie 1999); Convenția împotriva luării de ostatici, New York, 17 decembrie 1979 (Legea nr.1243-XV din 18 iulie 2002); Convenția privind protecția fizică a materialelor nucleare, Viena, 3 martie 1980 (Hotărârea Parlamentului nr.1450-XIII din 28 ianuarie 1998); Protocolul privind reprimarea actelor ilicite de violență comise în aeroporturile ce servesc aviația civilă internațională, Montreal, 24 februarie 1988 (Hotărârea Parlamentului nr.766-XIII din 6 martie 1996); Convenția privind marcarea explozivelor din plastic în scopul detectării lor, Montreal, 1 martie 1991 (Hotărârea Guvernului nr.766-XIII din 6 martie 1996); Convenția privind suprimarea terorismului cu bombe, New York, 15 decembrie 1997 (Legea nr.1239-XV din 18 iulie

2002); Acordul privind colaborarea statelor-membre ale Comunității Statelor Independente în lupta cu terorismul, Minsk, 4 iunie 1999 (Legea nr.426-XV din 27 iulie 2001); Convenția privind suprimarea finanțării terorismului, New York, 9 decembrie 1999 (Legea nr.1241-XV din 18 iulie 2002); Decizia privind Centrul Antiteror al statelor-membre ale Comunității Statelor Independente, Minsk, 1 decembrie 2000 (Legea nr.488-XV din 28 septembrie 2001). Actele normative în vigoare ale Republicii Moldova:- art. 278 „Actul terorist”, art.279 „Finanțarea terorismului” și art.280 „Luarea de ostatici” din Codul Penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002, actualizat la 10.09.2015; Legea nr.539-XV din 12 octombrie 2001 cu privire la combaterea terorismului; Hotărârea Guvernului nr.778 din 14 iunie 2002 privind aprobarea Regulamentului-tip al grupului operativ pentru dirijarea operației antiteroriste; Hotărârea Guvernului nr.873 din 8 iulie 2002 pentru aprobarea Regulamentului privind modul de reabilitare socială a persoanelor care au suferit în urma unui act terorist;- actele normative interdepartamentale și departamentale ale autorităților antrenate în activitatea de combatere a terorismului.

Serviciul de Informații și Securitate a elaborat o hartă a riscurilor și amenințărilor securității statului, unde sunt indicate peste 100 de ONG-uri, servicii și organizații, partide, mass-media [4], direct sau indirect implicate în activități de destabilizare a situației în țara noastră, reprezentând un risc pentru securitatea și integritatea teritorială a țării.

Deși pe teritoriul Republicii Moldova nu au fost săvârșite acte teroriste însemnate, acest pericol nu poate fi ignorant, deoarece în prezent un astfel de pericol poate surveni din partea regiunii separatiste Transnistria, a UTA Gagauzia sub forma terorismului separatist sau din zona amenințărilor asimetrice gen terorism transnațional, proliferarea armelor de distrugere în masă, criminalitatea transfrontalieră, rețelele ilegale de trafic de droguri, de ființe umane sau armament, migrația ilegală, SIS orientându-și acțiunile în direcția abordării integrate a oricărei manifestări teroriste și consolidând sistemul național de combatere a terorismului. Spre exemplu, în UTA Găgăuzia ofițerii din cadrul SIS au întreprins o serie de acțiuni de profil care au finalizat cu depistarea unor persoane cu intenții bine camuflate întru realizarea acțiunilor subversive pe perioada desfășurării unor acțiuni de protest în Piața Marii Adunări Naționale din Chișinău. În partea de sud a țării au fost identificate anumite grupuri de provocatori și organizatori, implicați în recrutarea cetățenilor Republicii Moldova, care ulterior treceau anumite cantonamente în afara țării, ulterior având sarcina de a destabiliza situația în Republica Moldova. Cel mai periculos este faptul că în procesul dat au fost implicate persoane cu funcții decesonale din administrația UTAG [3].

Concomitent cu implementarea tehnologiilor și sistemelor informaționale, inclusiv în domeniul apărării și securității naționale, nu este exclusă posibilitatea săvârșirii actelor teroriste la obiectele de importanță vitală și cu risc tehnogen sporit prin utilizarea acestor tehnologii, manifestate prin terorismul cibernetic. Atacuri

cibernetice au fost săvârșite și în Republica Moldova, în mod special în perioada anilor 2012-2013, SIS întreprinzând măsurile respective pentru a debloca acele atacuri cibernetice, care au fost întreprinse la unele instituții din Republica Moldova. În anul 2012 în cadrul Serviciului de Informații și Securitate a fost constituită o direcție specializată, preocupată nemijlocită de contracararea atacurilor cibernetice, cu depistarea acestor crime și întreprinderea unor măsuri concrete de luptă cu acest flagel [3].

Pe parcursul anului 2015, Serviciul de Informații și Securitate a identificat și contracarat pe segmentul de asigurare a securității cibernetice 27 tentative de penetrare sau perturbare a funcționalității sistemelor informatice de stat, fapt prin care se constată o dinamică a atacurilor cibernetice, reprezentând o creștere de circa 30 la sută, raportată la numărul acestora pe parcursul anului 2014.

Analiza detaliată a locației atacatorilor și instrumentelor aplicate denotă că atacuri de acest gen se realizează în mare parte din exteriorul țării, iar în calitate de instrumentariu sunt utilizate programe malițioase, care sunt plasate în rețelele de stat prin intermediul paginilor web infectate, rețelelor de socializare, cutiilor poștale și diverselor aplicații IT, cu scopul perturbării funcționării tehnicii de calcul, colectării ilicite a datelor de interes guvernamental despre politicile vectorului intern și extern de dezvoltare a țării.

Exemplu elocvent al evoluției cazurilor de săvârșire a atacurilor teroriste cibernetice constituie tentativa infectării din exteriorul țării a rețelelor de calculatoare din cadrul a 12 instituții de stat prin intermediul malware-lui CTB-Locker parvenit pe adresele de e-mail ale angajaților pe parcursul anului 2015. Evaluările de perspectivă plasează riscurile cibernetice în topul riscurilor de securitate, urmare a evoluției tehnologiilor IT, dar și a schimbării de paradigmă în confruntările intereselor dintre state – utilizarea elementelor de „război hibrid”, unde propaganda (*ca element de „soft-power”*) și atacul terorismului cibernetic (*ca procedeu de a colecta informații, perturbarea activității instituțiilor guvernamentale, a întreprinderilor etc*) are un rol primordial.

În contextul evenimentelor curente de la Paris, Serviciul de Informații și Securitate a intensificat acțiunile de monitorizare ale mediilor de risc terorist, totodată fiind realizate și alte măsuri specifice întru menținerea unui grad de risc terorist cât mai diminuat. Atenție deosebită se acordă interacțiunii cu serviciile de inteligență partenere (atât din Est, cât și din Vest), în cadrul căreia se efectuează schimbul permanent de date și informații operative cu privire la entitățile ce ar putea avea tangență cu acțiunile teroriste, analize de risc ce pune în pericol securitatea în regiune, fiind depistați potențialii factori de destabilizare etc. Prin intermediul Centrului Antiterorist, dar și al altor subdiviziuni de profil ale SIS în mod sistematic se analizează starea, dinamica și tendințele extinderii terorismului, acumulând date despre organizațiile teroriste internaționale și despre factorii de risc la adresa securității naționale.

În ultimul timp, Serviciul de Informații și Securitate a elaborat un nou proiect de Lege cu privire la prevenirea și combaterea terorismului, aflat în proces de coordonare cu instituțiile de resort, care va consolida Sistemul Național Antiterorist. Pentru a riposta prompt acestor provocări, organele de securitate ale statului se adaptează la cerințele actuale ale mediului național și internațional de securitate, dezvoltând în mod continuu cooperarea antiteroristă.

La fel, a fost lansată Strategia de informare, promovare și comunicare a Centrului Antiterorist al Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova care are scop distinct promovarea valorilor antiteroriste în cadrul comunității civile din țară, eficientizarea cooperării cu autoritățile publice, instituțiile academice și resursele informaționale media, în vederea contracarării pericolului terorist. Existența unui dialog viabil între toate componentele societății presupune instituirea unui schimb eficient de informații în vederea promovării măsurilor antiteroriste și cultivării atitudinii de respingere a ideologiilor teroriste și extremiste. Pe această cale, societatea civilă are oportunitatea și responsabilitatea de a se implica direct în promovarea unei politici antiteroriste funcționale, în conformitate cu standardele internaționale.

Un rol aparte în promovarea politicii de stat în domeniul asigurării securității statului, inclusiv pe filiera prevenirii și combaterii, îi revine Institutului Național de Informații și Securitate al SIS, care în mod continuu desfășoară cicluri de instruire, educare și perfecționare a ofițerilor de comandă ai unităților cu destinație specială ale organelor securității și apărării statului, ai colaboratorilor subunităților antrenate în asigurarea protecției fizice a obiectivelor vulnerabile atacurilor teroriste. Acest proces presupune acordarea de asistență autorităților publice competente, generalizarea practicilor naționale și internaționale de prevenire și combatere a terorismului, elaborarea și implementarea noilor metode și standarde de instruire.

Lipsa controlului constituțional asupra raioanelor din stânga Nistrului denotă prezența în regiune a unor formațiuni separatiste, staționarea ilegală a trupelor străine, în regiune sunt organizate anumite grupări care se ocupă cu contrabanda, care săvârșesc crime organizate. Toate acestea implică necesitatea intensificării eforturilor organelor de securitate ale statului în vederea cunoașterii situației, preîntâmpinării riscurilor la adresa securității naționale și adoptarea unor măsuri prompte și flexibile din partea acestora cu privire la amenințările inspirate din partea regiunii separatiste, fie ele de sorginte locală sau externă. Sunt înregistrate cazuri când în raioanele necontrolate din stânga Nistrului și-au găsit refugiu elemente criminale, inclusiv aflate în căutare internațională, care reușeau să-și falsifice documentele de identitate, ca apoi să-și motiveze dreptul la cetățenia Republicii Moldova sau a altor state. Raioanele din stânga Nistrului devin ținta nu doar a elementelor criminale, dar și a anumitor grupări fundamentaliste cu tangență la terorismul internațional, care apreciază regiunea ca o filieră de pătrundere în spațiul european.

Cu toate că Strategia de informare și comunicare în domeniul apărării și securității naționale pentru anii 2012-2016, aprobată de Guvernul Republicii Moldova

la 25 iulie 2012, prevede o mai bună informare a cetățenilor cu privire la asigurarea securității țării, totuși rezultatele cercetărilor sociologice (Barometrul Opiniei Publice. Institutul de Politici Publice, aprilie 2015, p.80) denotă că o parte din cetățeni rămân practic neinformați sau foarte puțin inițiați în domeniu. Astfel, conducerea statului, serviciile speciale au responsabilitatea să conlucreze cu societatea civilă pentru a contribui la promovarea valorilor democratice, a dialogului și înțelegerii între popoarele lumii.

Mecanismul colaborării organelor de securitate națională prevede că, în caz de necesitate și în funcție de caracterul actului terorist și de competențele autorităților abilitate să combată terorismul, printr-o decizie comună a directorului SIS, ministrului Afacerilor Interne, procurorului general, șefului Serviciului de Protecție și Pază de Stat, se întreprind măsuri de formare a unui grup operativ cu specialiști din diferite domenii pentru dirijarea operațiunilor antiteroriste.

Spre exemplu, în iulie 2015 SIS de comun cu Ministerul Afacerilor Interne au reținut un cetățean uzbek și unul rus din Osetia de Nord, suspectați de infracțiuni conexe terorismului. Cetățeanul rus din Osetia de Nord se afla în căutare în Federația Rusă, fiind în atenția serviciilor speciale pentru terorism și crime deosebit de grave. În rezultatul acțiunilor specializate de profil au fost depistate și ridicate echipamente militare speciale, inclusiv trei pistoale cu muniții păstrate ilicit, materiale cu caracter de instruire în domeniul militar, cartele telefonice, telefoane mobile sofisticate destinate stabilirii contactelor cu entități străine din zona Siriei, Afganistanului și Irakului [5].

După atentatele teroriste din Europa, Republica Moldova a devenit o țară de tranzit pentru teroriști. Deși hotarele sunt intens supravegheate, regiunea separatistă rămâne o poartă de intrare pentru aceștia, astfel întreaga țară fiind supusă riscului de tranzitare și de refugiu al unor eventuali exponenți ai organizațiilor teroriste. Astfel, în 2015 un grup de cetățeni din Federația Rusă și din Tadjikistan, suspectați de legături cu organizații internaționale teroriste, au încercat să tranziteze Republica Moldova. Rețeaua a fost anihilată de Serviciul de Informații și Securitate, potrivit căruia punctul de destinație finală a suspecților era Siria. Au fost depistate elemente comune cetățenilor străini care intenționează să plece în regiunile de conflict armat, precum și să fie înrolați în cadrul organizațiilor teroriste internaționale. Asupra suspecților s-au găsit bani, uniforme de camuflaj pentru detașamente cu destinație specială, cartele telefonice ale diferitelor state, dispozitive tehnice pentru asigurarea utilizării mijloacelor de comunicare pe perioade îndelungate, informații privind traseele ce urmează a fi parcurse. La fel, a fost depistat un lot de literatură religioasă, utilizată pentru recrutarea tinerilor de către grupările extremiste internaționale. Suplimentar, au fost ridicate agende individuale care semnalează faptul că persoanele au parcurs un proces intens de radicalizare în mediile islamice din zona Orientului Mijlociu [6].

Un alt exemplu ce confirmă că Republica Moldova a devenit țară de tranzit pentru teroriști este arestarea de către angajații SIS și ai MAI în mai 2015 a 4 adepți ai Statului Islamic, care se îndreptau spre Siria, pentru a se implica în conflictul armat de

acolo. Din locuința adeptilor ISIS au fost ridicate cărți cu texte care îndemneau la acțiuni extremiste [7]. Cel mai grav este faptul că acestea, în perioada aflării în Republica Moldova, au reușit să racoleze nestingherit cetățeni moldoveni care urmau să participe la săvârșirea actelor teroriste. Atragerea moldovenilor în activități extremiste este un proces de durată și foarte periculos pentru securitatea națională. Astfel, presa internațională a reiterat articole cu genericul „Mă numesc Abdullah al Moldovi și sunt cetățean al Republicii Moldova”, preluate dintr-o înregistrare video difuzată de centrul media Al-Hayat, unde un tânăr islamist, membru al grupării teroriste Statul Islamic a adus statul nostru în atenția presei din întreaga lume. În înregistrare, bărbatul contestă pretențiile rebelilor talibani afgani privind instituirea propriului califat, argumentând că singurul califat legitim este cel creat în Siria și Irak de grupul terorist sunnit Statul Islamic. Serviciul de Informații și Securitate a confirmat originile teroristului, precizând că este originar din orașul Cahul și se află de mai mult timp în vizorul instituției. Ofițerii SIS au menționat că bărbatul are rolul de a recruta adepți ai islamului în țările din spațiul CSI, care ulterior să fie antrenați în luptele din statele islamice.

Acesta, însă, nu este singurul cetățean moldovean din această grupare teroristă. Ex-directorul interimar al SIS, general-maiorul V.Dediu, a relatat că în perioada în care se afla la șefia SIS instituția avea documentate circa zece cazuri în care tineri din Republica Moldova au fost convertiți la islam, ulterior plecați la studii spre a fi pregătiți în religia islamică. Unii dintre ei în afară de studiile religioase, multe dintre care au avut loc în școli din Siria, sunt instruiți pentru activități cu caracter terorist. V.Dediu a declarat că un alt tânăr din Dondușeni, care își spunea Abdullah Pcela, a urmat studii islamice în Pakistan și acum predică islamismul prin țările din spațiul CSI. Acești tineri sunt potențiali candidați pentru recrutare în organizații teroriste [7].

Republica Moldova nu a dat niciun temei structurilor teroriste pentru acțiuni de ripostă pe teritoriul său. Totuși, Al-Qaida și Statul Islamic au declarat război statelor din UE, iar aceste amenințări au determinat statele UE să înăsprească măsurile de securitate. În aceste condiții, extremiștii din UE se vor vedea impuși să plece spre alte state cu un regim de securitate mai scăzut. Nu este exclus că și Republica Moldova ar putea deveni loc de refugiu, iar acești teroriști, odată ajunși în Republica Moldova, ar putea fi interesați de misiunile diplomatice ale unor state UE cu sediul în Republica Moldova.

Un interes sporit pentru teroriști ar putea prezenta munițiile și armamentul stocate în zona necontrolată de Chișinău, Colbasna, precum și producția ilegală a armamentului în Transnistria [8, p190]. MAI a documentat cazuri când arme și muniții din Transnistria au ajuns în Cecenia, Kosovo, iar SIS a documentat în anul 2007 un caz de comercializare a lansatoarelor de grenade spre structuri criminale. În acest sens, nu se exclude ca astfel de livrări să se fi făcut și pentru structuri teroriste. Mai mult de 2/3 din munițiile din apropierea stației Colbasna sunt păstrate în depozite bine echipate, în care se păstrau anterior munițiile nucleare. Nivelul de rezistență chimică a trotilului

este destul de înalt, iar încălzirea sau răcirea îndelungată, precum și aflarea în apă nu schimbă calitățile lui explozive. Sub influența luminii solare, trotilul și munițiile ce conțin acest element devin mai sensibile la acțiunile factorilor externi. Munițiile rămase constituie circa 19916 tone și reprezintă armament care se păstrează în depozite în apropierea stației Colbasna, fiind concentrate pe un teritoriu de circa 100 ha. Analiza detaliată a specificării și nomenclurii armamentelor ne permite să stabilim cu aproximație cantitatea nominală a substanțelor explozive concentrate în apropierea stației Colbasna, acestea fiind evaluate la circa 10.000 tone [9].

Politica națională antiteroristă vizează și domeniul finanțării terorismului. De acest pericol se preocupă direcțiile specializate ale SIS, MAI, dar și Centrul Național Anticorupție, în cadrul căruia funcționează Serviciul de Prevenire și Combateră a Spălării Banilor și Finanțării Terorismului, care investighează cazurile de tranzacții bancare suspecte. Cadrul legal al prevenirii finanțării terorismului îl reprezintă Legea cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului [10] și Codul Penal al Republicii Moldova (art.279). De asemenea: Legea instituțiilor financiare nr. 550-XIII din 21.07.1995; Regulamentul privind activitatea băncilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, aprobat prin Hoărârea CA al BNM nr.172 din 04.08.2011; Recomandările cu privire la abordarea bazată pe risc a clienților de către bănci în vederea prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, aprobate prin Hotărârea CA al BNM nr.96 din 05.05.2011; Recomandările cu privire la monitorizarea de către bănci a tranzacțiilor și activităților clienților în vederea prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului; Regulamentul privind măsurile de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pe piața financiară nebancaară; Ordinele CNA, SIS, documentele Comitetului Basel și ale Grupului Operativ de investigații financiare (FATF). Totuși, finanțarea terorismului de multe ori se face prin colectarea de bani, lucru care este foarte dificil de monitorizat în Republica Moldova.

Întru contracararea eficientă a activității de finanțare a terorismului internațional, dar și asigurarea unui control riguros al deplasării reprezentanților organizațiilor teroriste internaționale, Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova de comun cu Ministerul Dezvoltării Informaționale au adoptat Concepția sistemului informațional automatizat, „Registrul de stat al populației” și Regulamentul cu privire la Registrul de stat al populației [11].

Evaluând situația actuală și tendințele dezvoltării terorismului, putem afirma că cadrul instituțional de combatere a terorismului în Republica Moldova este suficient pentru a face față acestui flagel. Pe de altă parte, asigurarea financiară și tehnico-materială a autorităților, care desfășoară activitatea de prevenire și combatere a terorismului, lasă de dorit.

Politica autorităților care desfășoară activitatea de combatere a terorismului este orientată spre identificarea, monitorizarea și evaluarea încontinuu a riscurilor și tendințelor, precum și a pericolelor teroriste pentru securitatea națională a Republicii

Moldova, protejarea teritoriului național, a cetățenilor și persoanelor străine ce vizitează țara noastră, a obiectivelor de importanță vitală împotriva activităților teroriste, prevenirea implicării cetățenilor Republicii Moldova și a rezidenților străini în activitățile legate de terorism internațional, nepermiterea creării și funcționării pe teritoriul republicii a bazelor de pregătire și reabilitare a teroriștilor, participarea la eforturile internaționale de prevenire și contracarare a terorismului. În domeniul combaterii terorismului internațional, pentru Republica Moldova este prioritară asigurarea unei cooperări strânse cu organele similare din alte state și, în mod special, organizarea colaborării și schimbului de informații cu Europol, Interpol, alte instituții de profil abilitate cu prevenirea și neutralizarea acțiunilor desfășurate de organizațiile teroriste internaționale care ar putea pătrunde pe teritoriul Republicii Moldova.

Sarcina structurilor antiteroriste naționale și internaționale devine tot mai dificilă și complexă, iar pentru a reuși este nevoie de o cooperare internațională degrevată de componenta politică. Cooperarea organelor securității statului impune deplasarea centrului de greutate dinspre schimbul de date cu caracter general spre cooperarea pe cazuri și acțiuni punctuale, valorificarea optimă a potențialului oferit de partenerii implicați și identificarea celor mai bune modalități de utilizare și direcționare a resurselor umane, logistice și financiare de care dispun, în vederea angajării lor în lupta cu pericolul terorist.

Referințe bibliografice:

1. Legea Republicii Moldova cu privire la combaterea terorismului, nr. 539 din 12.10.2001. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.147-149.
2. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind Centrul Antiterorist al Serviciului de Informații și Securitate nr.1295 din 13.11.2006. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.178-180.
3. SIS-ul nu este o instituție pentru cei care-și caută loc în public: Interviu acordat Agenției „INFOTAG” de directorul adjunct al Serviciului de Informații și Securitate Valeriu Furdui, general-maior al SIS,. <http://point.md/ru/novosti/obschestvo/sisul-nu-este-o-institutzie-pentru-cei-careshi-cauta-loc-in-public> (vizitat la 9.04.2015)
4. Balan M. Peste 100 de ONG-uri, servicii și organizații, partide, mass-media sunt gata să sfășie acest pământ, să rupă în bucăți R. Moldova <http://www.europalibera.org/content/article/26572688.html> (vizitat la 15.04.2015)
5. Suspecți de terorism, reținuți în Republica Moldova, <http://www.allmoldova.com/ro/news/romana-suspecti-de-terorism-retinuti-in-republica-moldova> (vizitat la 9.04.2015)
6. Suspecți de terorism, reținuți în RM. Un grup de ruși și tadjici au încercat să tranziteze camuflaj militar prin RM, <http://jurnal.md/ro/social/2015/5/13/suspecti-de-terorism-retinuti-in-rm-un-grup-de-rusi-si-tadjici-au-incercat-sa-tranziteze-camuflaj-militar-prin-rm> (vizitat la 12.04.2015)
7. Presupuși adepți ai grupării teroriste Statul Islamic, reținuți pe teritoriul Republicii Moldova, http://stiri.tvr.ro/presupusi-adepti-ai-gruparii-teroriste-statul-islamic-retinuti-pe-teritoriul-republicii-moldova_60932.html (vizitat la 16.04.2015)

8. Vasilescu Gr., Busuncian T. Separatismul în bazinul Mărilor Negre și Caspice – sursă a terorismului internațional. În: Revista Moldoscopia (Probleme de analiză politică) (Chișinău), 2013, nr.1, p. 190-196
9. Обманчивая тишина. În: Независимая Молдова, 2005, nr.131-132 (3609-3610).
10. Legea Republicii Moldova cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, nr.190 din 26.07.2007. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.141-145.
11. Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova privind aprobarea Concepției sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al populației” și Regulamentului cu privire la Registrul de stat al populației, 333 din 18.03.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.43-45.